

Aldo Leopold

Aldo Leopold je narovoslovec, filozof, pisec in človek, ki ga mnogi smatrajo za začetnika ameriških gibanj za varstvo narave in okolja. Svojo etiko ni gradil na filozofskem pristopu, ampak je izhajal iz ekologije, torej proučevanja procesov, vključno evolucije. Njegov nauk po svetu imenujejo Land Ethic, kar bi lahko prevedli etika zemlje. Zelo znani sta dve njegovi načeli. Prvo pravi: Zemlja ne pripada človeku, ampak človek pripada Zemlji. Drugo pa: Dejanje v donosu do narave je storjeno prav, kadar teži k ohranjanju celovitosti, uravnoveženosti in lepoti narave; in narobe, če ne teži k tem ciljem.

Aldo Leopold se je rodil 11. januarja 1887 v Burlingtonu v Iowi, blizu reke Mississippi. 1905 leta se je vpisal na gozdarsko fakulteto, ki so jo prav takrat ustanovili na Univerzi Yale. Štiri leta kasneje je diplomiral in se zaposlil v Zvezni gozdni upravi ZDA (US Forest Service). Sodeloval je pri ustanavljanju nekaterih narodnih parkov, predvsem pa je za njegovo življenje pomembno sodelovanje pri vzpostavljanju prvega naravnega rezervata Gila. Leta 1924 je bil premeščen v Wisconsin, kjer je raziskoval vpliv lova na divjad. 1933 je izdal znanstveno razpravo o upravljanju lova, Game Management. Delo predstavlja temeljni obrat obravnave lova, saj v razpravo vključuje tudi področja, ki jih do tedaj lovsko gospodarstvo spregledalo: gozdarstvo, poljedelstvo, biologija in ekologija s poudarkom na zoologiji, izobraževanje in komunikacija. Na podlagi te raziskave je Leopold dobil profesuro na oddelku za upravljanje divjadi na Univerzi Wisconsin. Dve leti kasneje se je Leopold odločil, da bo svoje teorije o povezovanju človeka z Zemljo preizkusil v praksi. Kupil je 30 ha veliko opuščeno posestvo na pretežno peščenem in neplodnem območju ob reki Wisconsin. Po peščeni deželi je dobilo naslov tudi njegovo temeljno delo Sand Counties. Z ženo in petimi otroci je posestvo zasadil z drevjem in dobesedno nazaj ustvaril gozd, pri čemer ni uporabil le svojega znanja ekologije, ampak predvsem etični in praktični pristop, kakršnega je zagovarjal, da je mogoče degradirano pokrajino obnoviti z enakimi sredstvi, kot smo jo ljudje uničili. Skromno bivališče družine Leopold in okoliška zemlja sta postala pravi laboratorij za preizkušanje možnosti obnavljanja narave, hkrati pa prostor druženja, opazovanja narave, poglobljanja v njene skrivnosti ter doživljanja in raziskovanja globljega odnosa med človekom in naravo. Umril je 21. aprila 1948. Danes je Leopoldovo posestvo proglašeno za gozdni spominski park, trije njegovi otroci pa delo nadaljujejo v okviru fundacije Alda Leopolda in Inštituta za raziskave prvobitne narave (Wilderness Research Institute).

Aldo Leopold je bil plodovit pisec znanstvenih in poljudni del. Njegovo najbolj znano delo je Almanah peščene dežele (A Sand County Almanac), ki je izšlo nekaj mesecev po njegovi smrti. Gre za izbor 41-tih esejev, v katerih so njegova eko-filozofska razmišljanja najbolj izražena. Knjiga na prepričljiv, strokovno utemeljen in ponekod pesniški način govori o moralni dolžnosti človeka do narave. Posamezni eseji obravnavajo različne teme, vendar je vsem značilno razkrivanje temeljnega problema naravovarstva, pravzaprav ironije, v katero sodobno naravovarstvo žal vse bolj zapada. Gre za problem neskladja med varovanjem in rekreacijo. Namreč, z namenom, da bi upravno naravovarstvo pridobilo politično podporo, ljudi vabi k spositvi v naravi. Ker rekreacija redko pomeni sožitje z naravo, človekova rekreacija postaja do narave nasilna in v končni fazi celo povzroča uničevanje. Zaključni esej ima naslov Etika Zemlje. V njem Leopold na podlagi kritičnega pogleda na razvoj sveta postavlja temelje gibanju za varovanje narave, kjer v središče postavi načelo, da mora človek nehati razmišljati o izkoriščanju zemlje kot ekonomskem preoblemu. V delu zaključuje, da etika zemlje pomeni enostavno razširitev meje skupnosti. Družba zanj ni sestavljena le iz bitij človeške vrste, ampak vključuje tla, vodo, živa bitja, in vse, kar nas obdaja. Pri tem izpostavlja misel, da je Zemlja kot živ organizem, v katerem so posamezni deli med seboj soodvisni. To je nenazadnje tudi osnovni koncept ekologije kot biološke znanosti.

Jurij Dobravec, februar 2014

<http://noemis.jarina.org>